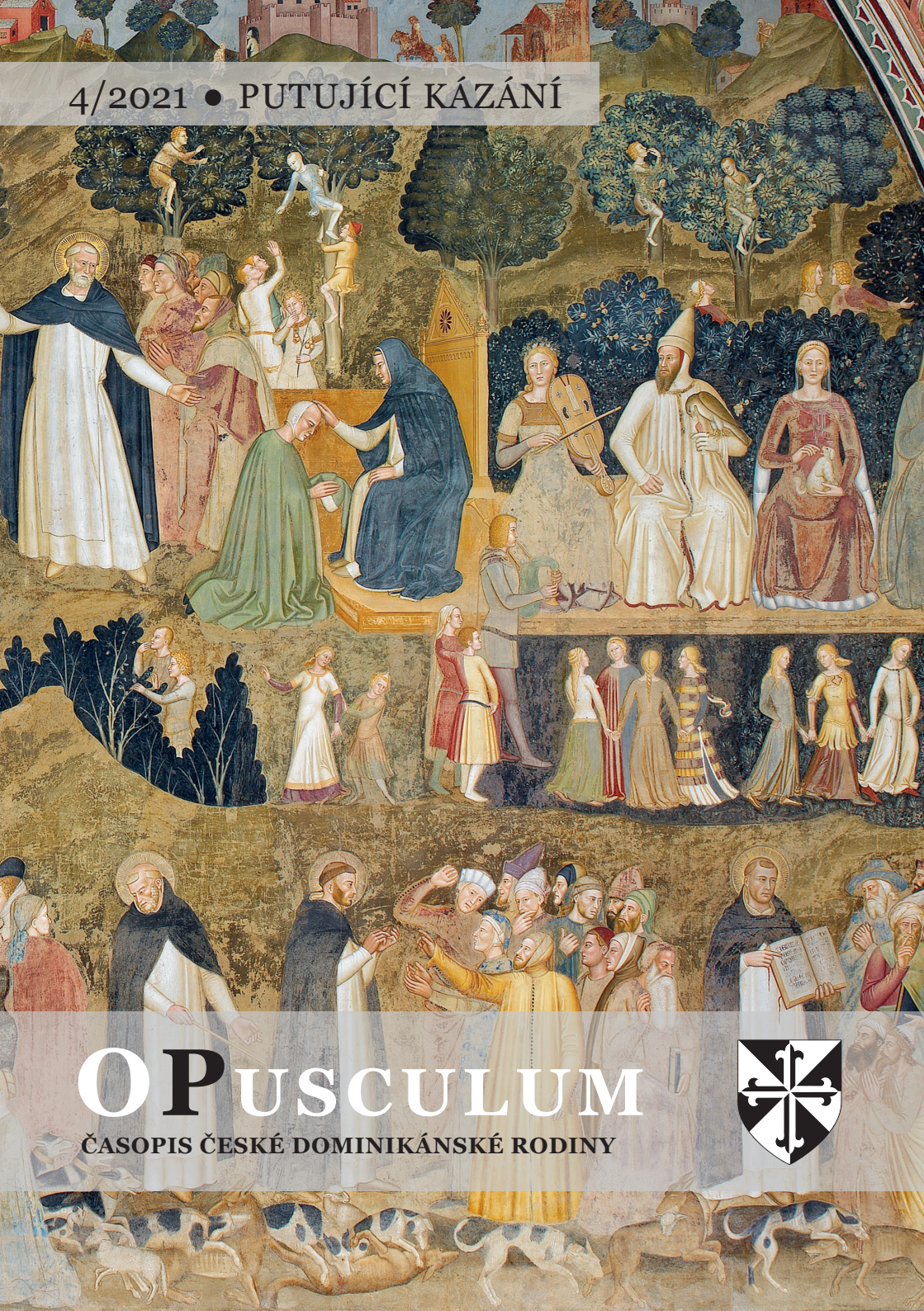

4/2021 • PUTUJÍCÍ KÁZÁNÍ

OPUSCULUM

ČASOPIS ČESKÉ DOMINIKÁNSKÉ RODINY

Obsah

- Fr. Lukáš Fošum OP: Úvodní slovo | **2**
- Sliby sester | **4**
- Ze života Laických sdružení | **4**
- SM. Anežka Špačková OP: Pouť dominikánské mládeže | **5**
- SM. Vincenta Vodáková OP: Dny víry v Čelákovících | **6**
- SM. Miriam Hřebačková OP: Svatý Dominik a poslání kázat | **9**
- Fr. Timothy Radcliffe OP: Umění rozhovoru (dokončení) | **12**
- Dagmar Ester Kopecká: Kristova láska nás nutí | **19**
- Eva Imelda Fuchsová: Božská poslání | **21**
- Peter Kreeft: Důležitost slov | **23**
- O svatém Dominiku s otcem Dominikem (Dukou) | **25**
- Alena Johanka Komolá: Skryté poklady růžence | **27**
- Svatý Dominik v knihách nakladatelství Krystal OP | **30**

Letní úžeh se svatým Dominikem

„Po generální kapitule pokračoval Dominik v severní Itálii ve svém náročném misijním díle z předešlého roku. Nemocen a vyčerpán se koncem července dovezl v největších vedrech do Boloně. Neměl ani vlastní celu, ani druhý hábit. Zemřel zde 6. srpna 1221.“

V. Koudelka, Dominik, s. 24

Oheň a světlo evangelia bylo něco, čím se Dominik nechal zapálit v první řadě sám, a nechal se pro něj také strávit.

Milí přátelé,
sen o psovi s hořící pochodní ohlašoval blahoslavené Janě z Azy, že přivede na svět syna, který znovu zapálí svět ohněm evangelia. Leckdo by se dnes obával, co takové proroctví o zapalování přinese. Ve jménu církve, a dokonce, běda, i ve jménu evangelia, se totiž v dějinách zapalovalo všechno možné. Dominikův život však na štěstí ukázal něco jiného. Oheň a světlo evangelia bylo něco, čím se Dominik nechal zapálit v první řadě sám, a nechal se pro něj také strávit. Oním vnitřním ohněm byl oheň Božího Ducha: „fons vivus, ignis, caritas et spiritalis unctio“, jak zpíváme a jak už i Dominik podle všeho zpíval v hymnu *Veni creator Spiritus*.

Živý pramen, láska a duchovní pomazání jsou spojeny s tímto ohněm. To je tentýž oheň, který nestravoval hořící keř na Sinaji před Mojžíšovýmá očima. Tento vnitřní oheň předpokládá mimo jiné i vnitřní disciplínu, očišťování, obětování a boj s jinými ohni, které ve skutečnosti člověka spalují a které v nás může zažehnout nebo rozfoukat někdo jiný než Bůh. To všechno Dominik znal, měl mnohokrát prožité, zažité, uzdravené a proměněné. Nějak tak, aniž bychom do něj vi-

děli, si můžeme představit padesátileté vyzařování ohně z pochodně v psí tlamě, o kterém se zdálo matce svatého Dominika. Opravdovost a účinnost této energie Božího Ducha však můžeme pozorovat právě tím, co Dominik konal navenek.

Tam, kde si to dnes upalují žhavé motory po rozpálené dálnici zvané „autoroute du soleil“, která propojuje Francii se Španělskem a Itálií, kráčel Dominik v letních vedrech po pro nás dnes již těžko představitelných cestách. Více než o sportovní výkon, boj se sluncem a únavou, ve kterém i Dominikovy síly byly nakonec omezené, jde však

o dílo založení řádu: ten nevzniká na papíru u stolu, ale v živém dialogu s těmi, kteří se vzdálili od světla evangelia anebo jej ještě nepoznali. Putování mezi Toulouse, Římem a Boloňou má za cíl vtělení vznikající řeholní rodiny do pulzujícího života matky církve. Péče o bratry, kteří se k tomuto dílu přidávají, o ženy a řeholnice, které jsou připraveny jej zaštitit svým vlastním obrácením a modlitbou. Tím vším byl stravován Dominikův oheň.

Ukázalo se, že jde o oheň, který nebyl pouze v Dominikovi. Ačkoliv v něm plál hodně a intenzivně, na tak velké dílo by to nestačilo. A především původ tohoto ohně – Boží duch a z něj prýstící stvořená Boží milost – ze své podstaty proniká všechny, kdo jsou mu otevřeni, a sjednocuje je zároveň ke společnému dílu. Tomuto ohni dal Dominik celý svůj život, a když uprostřed onoho léta dvanáctistého dvacátého prvního od narození Páně odevzdal svou duši uprostřed bratří Bohu, námaha, únava a nebezpečí jeho cest, jednání a hledání spolu s autoritami, jak a kde rozběhnout svaté kázání, došly svého vrcholu, který nebyl pro jeho bratry koncem, ale začátkem.

A my dnes pokračujeme v tomto díle. Jestli máme nějaký hábit, tak asi víc než jeden. Začnu-li u sebe, tak celý mám také dvě a jednu kancelář, ale ta vlastně není vůbec moje... Jak jste na tom vy? Důležité je, že i vy mne utvrzujete v přesvědčení, že na množství hábitů a cel to v první řadě nestojí. Uprostřed léta chceme načerpat spolu s Dominikem. Nebát se ani únavy, ani letního slunce. A hlavně spolupracovat s Božím Duchem: „přiď Duchu svatý, naplň srdce svých věřících a zapal v nich oheň té lásky, kterou jsi zapálil svatého Dominika!“

Foto: Archiv OP

Sliby sester

Foto: © Vojtěch Trčka

Milí přátelé, sdílíme s vámi naše dvě velké radosti: v neděli 27. června 2021 se naše sestra Štěpánka Šenkeříková OP při mši svaté v Bojkovicích zasvětila Pánu do konce svého života. A v neděli 8. srpna 2021 při odpolední mši svaté v Praze u sv. Jiljí obnoví své sliby na tři roky sestra Anežka Špačková OP. Provázejme naše mladé sestry modlitbou.

Záznam slibů sestry Štěpánky můžete sledovat po načtení QR kódu (doporučujeme zvláště závěrečné děkování, 1:17:20).

sestry dominikánky

Ze života Laických sdružení

Bratři a sestry z **MS Všeruby** oznamují radostnou zprávu, že dne 3. června 2021 v kostele PM Růžencové po mši svaté za účasti našeho milého asistenta otce Vojtěcha, představené s. Imeldy Vaňkové a ostatních členů všerubského sdružení oblékla řádové roucho s. Jana Černíková a přijala nové jméno Kateřina ze Sieny. Prosíme o modlitby a děkujeme Pánu za novou sestru „spolupoutnici“ na cestě Pravdy v naší rodině sv. Dominika.

Protože sestře Imeldě Martině Vaňkové skončilo období, kdy byla naší představenou, následovala po obláčce volba nového představeného. Byl jím zvolen bratr František Michal Vaněk, sestra Růžena V. Falkenauerová zůstává nadále novicmistrovou.

No a pak jsme plni radosti společně slavili.

Díky Bohu.

Růžena V. Falkenauerová

V neděli 30. května 2021, o svátku sv. Zdislavy, složila po večerní mši svaté v kostele sv. Kříže svoje první sliby v **MS Znojmo** naše sestra Hana Zdislava Poláčková. Vyprošujeme jí Boží požehnání, hojnost darů Ducha svatého a přímluvu všech našich dominikánských svatých a světic.

Michaela Benvenuta Hobzová

„Mluvil s Bohem a o Bohu“

Pouť (nejen) dominikánské mládeže

Foto: Sestry dominikánky

Přeskočíš potok, nebo projdeš stádem krav s telaty? Sobotní putování ze Zdislavy ke Zdislavě v Jablonném v Podještědí vybízelo k různým výzvám a o zážitky nebyla nouze. Hlavním tématem celého prvního červnového víkendu roku 21 však byl sv. Dominik, jehož život včetně způsobů modlitby, apoštolátu, studia, společného života a počátků řádu jsme si představili v šesti katechezích bratří a sester. Nechyběly společné mše, modlitby, povídání, vtipy, bouřkové mraky všude kolem, jen ne nad námi, a opékání špekáčků. Naše skupinka asi 15 lidí v neděli zakončila tento krásný společný čas litanie-mi u hrobu sv. Zdislavy.

SM. Anežka Špačková OP

Dny víry v Čelákovicích

Dominikánské misie v jubilejním roce svatého Dominika

Foto: SM. Vincenta Vodáková OP

Letošní misie probíhaly od 18. do 25. července. I přes ztížené podmínky způsobené koronavirem se podařilo sestavit kvalitní program, který misionáři spolu s „dobrou zvěstí“ nabízeli místním obyvatelům. Ještě před zahájením misí se v čelákovické farnosti konaly duchovní obnovy, které vedli fr. Irenej Šiklar OP a Martin Rosenbaum. Misie byly oficiálně zahájeny mší svatou, které předsedal kardinál Dominik Duka. V dalších dnech proběhl varhanní koncert Aleše Noska, na program byly rovněž přednášky na téma Dezinformace?! (přednášel Martin Rosenbaum) a Bůh jako téma rozumové úvahy (přednášel fr. Efreim Jindráček OP). Dále byl promítnut dokument Papež František: Muž, který drží slovo, a čelákovický kostel rozezvučel koncert hudebního sdružení Tov Toda. Misionáři zajistili den otevřených kostelů v okolních obcích. Vedle čelákovického kostela, který byl díky obětavosti místních farníků po celou dobu misí otevřený, se mohli lidé podívat i do kostelů v Přerově nad Labem, v Mochově a v Nehvizdech. Každý večer se konala Nikodémova noc a během celého misijního týdne byla možnost seznámit se s knihami vydanými nakladatelstvím Krystal OP.

Velký dík patří především všem čelákovickým farníkům a místnímu duchovnímu správci P. Sebastianovi Kopečovi, kteří nám poskytli opravdu nevídané duchovní i materiální zázemí. Misijní tým jim vděčí za silnou modlitební podporu, aktivní nasazení při organizování a zajišťování jednotlivých akcí i za časově náročné hlídání kostela během celodenních adorací. Neseme si v srdcích jejich milé a lidské přijetí a děkujeme jim za jejich pohostinnost, otevřenost a obětavost.

Zvláštní síla a milosti letošních misí proudí jistě z toho, že se konaly v jubilejním roce svatého otce Dominika. Zeptejme se samotných misionářů:

Vnímali jste nějak působení svatého Dominika během letošních misí? Promlouval k vám v tomto roce zvláštním způsobem jeho příklad? V čem je pro vás inspirací?

Fr. Pavel Mayer OP

Letos se ke svatému Dominikovi v duchu obracím častěji. Pravdou je, že misie v Čelákovících vnímám jako součást oslav jubilejního roku. Více než při jiných misích prožívám to, že se opravdu snažíme svatého Dominika následovat, a to především v putujícím kázání. Svatý Dominik rozesílal bratry po dvou, nejdříve ke studiu, ale potom i pro apoštolskou službu. Právě pouliční evangelizaci, již se také snažíme konat ve dvojicích, vnímám jako přiblížení se té formě, kterou svatý Dominik určil. Ale určil ji nejen svatý Dominik, ale už Pán Ježíš, když posílal své učedníky po dvou hlásat Boží království, uzdravovat a podobně. To jsem si právě v Čelákovících uvědomil, že když jsme šli po ulici, většinou jeden řeholník v hábitu a jeden laik, tak jsme naplňovali Dominikův odkaz a konali jsme něco podobného jako první bratři.

Martin Rosenbaum

Už způsob, jakým jsem se dostal poprvé k misiím, mi evokuje příklad svatého Dominika. I Dominik k misiím na počátku přišel „jako slepý k houslím“. Zkrátka viděl, že je něco potřeba, že je na okraji církve či za jejím okrajem problém, který je třeba zkusit nějak řešit. A tak se do toho také pustil. Stejně tak jsem to měl i já. Viděl jsem potřebu pomoci lidem poznávat Boha a i když jsem si už někdy myslel, že dál v tom nebudu pokračovat, Bůh mě k tomu stále znovu a znovu vedl. V tom vidím své následování svatého Dominika.

Velmi rád bych dokázal realizovat Dominikův postoj *compassio* (soucit, spolutrpení), který byl i jeho motivací. Jeho motivací totiž nebyla jen plytká fráze či vzorec myšlení a chování, že se to tak dělá, ale šlo mu o připojení se k slabosti druhých. Spolu s nimi chtěl nést vzdálenost od Boha, aby v tom druhý člověk nebyl sám. To mi přijde jako nejdůležitější aspekt misie.

SM. Anežka Špačková OP

Misie v Čelákovcích a svatý Dominik? Mně se od první chvíle na svatém Dominikovi líbilo, že byl přítomný mezi lidmi a později vysílal své bratry mezi lidi, aby v dialogu s nimi hledal pravdu a pomáhal jim v poznávání Boha. Měl rád lidi a rád s nimi mluvil o Bohu. A také s Bohem o lidech. A na misii se tento Dominikův způsob života zhmatalňuje i pro nás. Jsem ráda, že lidé mohou skrze nás zakusit, že o ně má někdo zájem, že v dialogu s nimi je můžeme doprovodit kousek na cestě k Bohu, že je můžeme vyslechnout a o všech potom vyprávět Hospodinu, svěřovat mu je a jim žehnat, přát dobro. Pro mě to byl opravdu obohacující a naplněný týden.

Foto: SM. Vincenta Vodáková OP

Fr. Josef Dolák OP

Co se týče mého prožívání misíí, musím říct, že jsem z nich byl velmi nadšený. Zúčastnil jsem se jich na konci svého noviciátu a byla to pro mě první příležitost, jak v hábitě dělat to, co dělal svatý Dominik, když byl mezi lidmi – mluvil s nimi o Bohu. Byla to právě osoba svatého Dominika, která mě přitáhla do řádu, a tak je to právě i jeho příklad, kterým se nechávám vést. To, že se svatý Dominik nebál mluvit

o Bohu ani v hospodě, je pro mě velkým povzbuzením k tomu, že se nemusím bát oslovovat lidi, ať už jsou kdekoli. Nakonec, i přes počáteční strach, co mě na misiích bude čekat, jsem zažil neskutečnou radost z toho, jak je úžasné, když se můžu s druhým sdílet o víře, anebo dokonce přivést někoho k Ježíšovi. To je opravdu to, co mě během misíí naplňovalo a přinášelo radost. I když jako misionář teprve sbírám zkušenosti, netrápím se tím, co bych měl dělat, protože vím, že svatý Dominik kdysi poslal kázat i novice a slíbil, že se za ně bude modlit. Cítím, že i mě provází svou přímluvou, a myslím, že z těchto misíí musí mít v nebi velkou radost.

Připravila SM. Vincenta Vodáková OP

Svatý Dominik a poslání kázat

Když Humbert z Romans psal své pojednání O formaci kazatelů, možná měl před očima jako vzor kazatele právě svatého otce Dominika...

O tom, že kazatel má vědět, co je jeho úkolem

Vlastně to asi jako první věděla jeho maminka, blahoslavená Jana z Azy. Všichni známe legendu o jejím snu v době, kdy nosila Dominika pod srdcem. Pes obíhající zeměkouli (nevím, zda se už v té době obecně vědělo, že je země kulatá – mám teď v duchu před očima obrázek naší sestry Česlavy OP s krásně kulatou zeměkoulí i s obrysy světadílů, s černobíle flekatým psem) s rozžatou pochodní v tlamě a s postavou ženy s děťátkem a kolébkou. Jana pak toužila po tom, aby se sen naplnil, a na základě své dosavadní zkušenosti to chápala tak, že ten, kdo „zapaluje svět“, je kněz, a tedy že její syn má být knězem. Což se také stalo a Jana se naplnění svého snu velmi pravděpodobně ještě dočkala.

Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC 2.0)

Kdy a jak Dominik rozlišil svoje povolání a poslání, nevíme. Zřejmě byl ale vnímavý ke genui loci oblasti, ve které se narodil a která byla poznamenaná „duchem boje“ s islámem, nutností desítky let hájit i bojem křesťanskou víru. I jeho matka byla vdova po šlechtici, který hájil Španělsko před Maury. Caleruega byla vlastně částečně pevnost, Dominik se narodil a žil v domě, kde žila i vojenská posádka. Přesto ale na jeho formaci měla zřejmě větší vliv matka než otec, protože se rozhodl ne pro cestu bojovníka meče, ale pro cestu bojovníka modlitby a slova.

Ke genui loci, které Dominika ovlivňovalo, patřila i chudoba. Nepříliš úrodná vápencová půda, na které si obyvatelé „v potu tváře“ dobývali svůj denní chléb, ať už doslova prací na poli, nebo přeneseně třeba při pálení vápna. Jeho dětství muselo být poznamenáno setkáváním s těmito chudými lidmi. Chudoba je zdrojem pohyblivosti.¹

Dominik nežil „ve skleníku“, ale s lidmi své doby, svého místa, své víry. To všechno dohromady bylo „půdou úrodnou“, ve které mohlo vyklíčit „semeno Slova“. Na Dominikovo: „Zde jsem“ mohl Bůh zareagovat svým: „Já tě posílám“. Dominik věděl, co je jeho úkolem.

Foto: Archiv OP

Jak jsme na tom my, dnešní Dominikova rodina? Jsme opravdu „dnešní“? Hledáme znamení doby? Za co bojujeme? A jakými prostředky? Jaká jsou naše slova a naše svědectví?

Věci, které jsou pro kazatele nezbytné

Mezi věci, které jsou pro kazatele nezbytné, řadí Humbert z Romans kvalitu života kazatele, jeho znalosti, mluvu, zásluhy a osobnost jako takovou.² Také zde si při podrobnějším čtení můžeme dosazovat k výčtu vlastností vlastnosti kazatele svatého Dominika. Humbert od kazatele vyžaduje „správný život“ s čistým svědomím, neboť špatné svědomí brání kazateli směle mluvit – o čistém svědomí a smělosti svatého Dominika není jistě pochyb. Jeho život má být takový, aby se mu nedalo nic vytknout – a opravdu se nezachovala žádná zapsaná výhrada proti způsobu Dominikova života (aspoň pokud vím...). Dále se vyžaduje střídmost – o té rovněž u Dominika není pochyb, vždyť jeho askeze byla nakonec taková, že mu zřejmě ukrátila i jeho pozemský život. Život kazatele má být příkladný nejen v soukromí, ale i navenek a jeho činy mají být v souladu s jeho skutky tak, aby se jeho pověst šířila jako vůně kadidla, která přitahuje druhé. A takový Dominik byl i podle legend i podle svědectví prvních bratří.

Kazatel má být dále vzdělaný, aby mohl učit druhé. Víme, že Dominik poctivě studoval a význam vzdělání doceňoval, věděl, že za herezemi jeho doby stojí neznalost lidí a že za ni může i neznalost kněží. I proto stál o to, aby mohlo vzniknout společenství kázajících bratří, kteří budou na své poslání řádně připravení vlastním studiem. Proto poslal bratry na univerzity – aby se učili a aby pak učili druhé. Od kazatele se požaduje znalost Písma, znalost stvoření i historických příběhů, církevního práva, eklesiologie. Má to být znalost nejen teoretická, ale spojená se zkušeností, s praxí. A musí být podepřena spoluprací s Duchem svatým.

Kazatel musí mít dar srozumitelně se vyjadřovat, mít dobrou slovní zásobu, zvučný hlas, musí mluvit plynule, přiměřeně rychle a mít cit pro to, jak různým lidem říkat různé věci. Bohužel se nám z pochopitelných důvodů nezachovala žádná nahrávka Dominikova kázání, ale pokud poznáme člověka stejně jako strom po ovoci, pak existují svědectví bratří o lidech, kteří se vlivem Dominikova kázání obrátili nebo přijali povolání k zasvěcenému životu.

Kazatelská služba je záslužná, když se kazatel neodchýlí od pravdy, když nedává přednost pozemskému zisku, když káže z pověření autority. I toto všechno tvoří základ obrazu, který máme o svatém Dominikovi.

I dobově podmíněnému požadavku, aby byl kazatel muž přiměřeného věku a tělesné zdatnosti, svatý Dominik vyhovuje ;-)

A opět si můžeme pokládat otázky, jak jsme na tom my. Jak moc je náš život v souladu s našimi slovy? Jaký postoj máme ke studiu? Dokážeme volit vhodná a našim současníkům srozumitelná slova, aby naše hlásání bylo srozumitelné? Kážeme opravdu pro slávu Boží a spásu duší, nebo pro vlastní uspokojení a dobrý pocit a slávu světa?

I dál bychom mohli listovat Humbertovým pojednáním, přemýšlet o tom, jak svatý Dominik chápal a realizoval poslání hlásat Slovo, jak putoval, žil mezi lidmi, jak s nimi mluvil. Můžeme přemýšlet i o tom, jak toto poslání chápeme a realizujeme my. Knížka³ je stále v nabídce nakladatelství Krystal OP. Vlastně nám v tom tedy nic nebrání ;-)

SM. Miriam Hřebačková OP

Pozn.

¹ V. Koudelka, *Dominik. Zvěstování Božího Slova*, Krystal OP, Praha 2020, s. 40.

² Humbert z Romans, *O formaci kazatelů*, Krystal OP, Praha 2016, s. 85–96.

³ Humbert z Romans, *O formaci kazatelů*.

Umění rozhovoru

Přednáška Timothyho Radcliffea na setkání Young Sisters OP (dokončení)

Rozhovor

Je zde ještě druhý rozměr Dicconova malování portrétu. Tím je odstup, povídání, zábava a rozhovor. Naše hledání pravdy vyžaduje jak objektivitu učenců, tak vzájemnost, se kterou vstupujeme do mysli a srdce druhého. Aby mohl malíř poodhalit jedinečnost osoby, je třeba obojí: objektivní nezaujatý pohled a vzájemné pobavení.

Když jsem uvažoval o vstupu do řádu, můj budoucí novicmistr mi navrhl, abych každý den četl dva texty. Ráno jsem měl číst z Nového zákona, nicméně jako dobrý katolík jsem samozřejmě nikdy nečetl! Večer pak Platónovy Dialogy; a velice se mi líbilo Symposium (Hostina), což doslova znamená „píjácký večírek“. Filosofie vypadala jako něco opravdu zábavného.

Oba „otcové“ západního křesťanství, židovské zjevení a řecká filosofie, jsou založeny na rozhovoru. Filosofie nachází svůj původ ve vtipných rozhovorech nad skleničkou vína. A jak nás učí II. vatikánský koncil, zjevení je Boží pozvání lidstva k rozhovoru. Slovo se stalo tělem v osobě plné rozhovorů. Janovo evangelium nám ukazuje Ježíše vždycky v rozhovoru s lidmi – počínaje pozváním učedníků k němu domů a konče rozhovorem s učedníky na břehu Tiberiadského jezera. První knihy Nového zákona jsou Pavlovy listy, které jsou z poloviny rozhovorem s církevními obcemi.

A tak není divu, že myšlenka na vznik řádu, jehož motem je *Veritas*, napadla sv. Dominika po rozhovoru v hospodě. Celou noc se dohadoval s albigenkým hospodským. Jak říká irský dominikán Liam Walsh: „Dominik nemohl strávit celou noc pouhým opakováním: ‚Nemáš pravdu, nemáš pravdu, nemáš pravdu!‘“

Hledání pravdy vyžaduje alespoň dvě dovednosti, objektivitu učenců a umění vedení rozhovoru (doufejme, že k přátelství). Jen málo lidí ovládá obě tyto dovednosti, a proto je teologie většinou společenskou činností, týmovou spoluprací. Moje nejšťastnější období bylo, když jsem přednášel spolu se dvěma dalšími bratry. Jeden byl patristik s obrovskou vzdělaností a druhý filosof s vynikajícím analytickým myšlením. Oba byli mnohem chytřejší než já, opravdu! Každý z nás měl svoje vlastní způsoby hledání pravdy. Naše přednášky jsme plánovali v hospodě. Kde jinde? Když čelíme násilí a rozdělení společnosti způsobené dezinformacemi, potřebujeme ob-

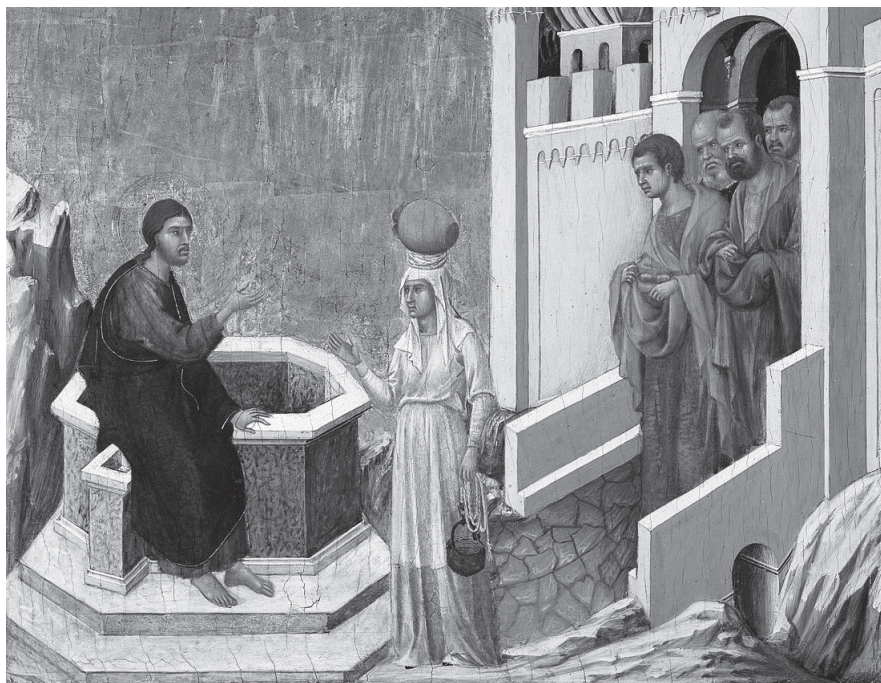
Foto: op.org

jektivitu učenců a rozhovory, které přináší pokoj a usmíření. Potřebovali jsme knihovnu a hospodu.

Jaké jsou tedy dovednosti dobrého řečníka, který hledá pravdu? Před pár týdny vyšla kniha Richarda Gibsona a Jamese Bitlera *Charitable Writing (Piš tak, aby svět zkrásněl)*. Silnou stránkou této knihy jsou převzaté citace jiných lidí. Jako dominikáni potřebujeme ovládat ono „*charitable writing*“. Není to jen o laskavém a zdvořilém chování. Autoři citují Marguerite Paulsell, která tvrdí, že v „*charitable writing*“ se můžeme potkat s Bohem.¹ Učit se laskavé komunikaci je obzvláště dominikánský způsob svatosti. Uspěje nás to milovat Boha z celého srdce, z celé duše a milovat bližního jako sebe samého.

Jak můžeme argumentovat, hledat díky s láskou? Na argumentaci se většinou pohlíží jako na hádku, konflikt. Když jsme byli děti, otec nám říkával: „Přestaňte se dohadovat“, protože to vypadalo jako rvačka. Už ze své podstaty je argumentace nahlížena jako násilná. O argumentaci se vyjadřujeme téměř až válečnými metaforami: zvítězíme; rozdrtíme naše protivníky, zameteme s nimi; jejich argumenty zavrhneme jako neobhajitelné.² Kdybyste to chtěli vidět v praxi, stačí se podívat na britský parlament, který je plný neurvalé agrese. Nazývají to „debatou“, ale především je to vřava.

Laskavá argumentace nás zve k očištění jazyka od násilí. Sledovali jste televizní seriál *The Queen's Gambit (Královský gambit)*? Mladá Američan-

ka je okouzlená hrou v šachy. Znovu a znovu, nemilosrdně drtí své protihráče, všichni ji povzbuzují. Nakonec porazí ruského velmistra a vrací se do rodné země na večeři s prezidentem. Všechny je porazila! Jakmile vystoupí z auta, narazí na skupinu postarších mužů, kteří právě hrají šachy. Jsou to obyčejní amatéři. Jej poslední slova jsou: „Zahrajme si.“ Není to úžasný závěr? Zahrajme si!

Posunuli jsme se od boje ke hře, od násilí k hravosti. Když jsem se přistěhoval do Říma, ptal jsem se generálního představeného jezuitů, Kaltendacha, jak mám jednat s Vatikánem. Odpověděl: „Je to jako na tenise, neustále udržuj míček ve vzduchu.“

Přemýšlení by mělo být zábavou. Theodore Zeldin naříkal: „Lidé sice přemítají, uvažují, dumají, hrají si s myšlenkami, sní a odhadují myšlenky druhých, bohužel však nedochází k výronu myslí, k odhalení slastného potěšení v přemýšlení, neukazuje se, jak myšlenky mezi sebou mohou flirtovat a učit se vzájemnému objetí.“³

Požádaly jste mne, abych se zaměřil na opravdu náročné téma: Jak se snažit o pravdu v době dezinformací? Jak můžeme setrvat v láskyplném rozhovoru s lidmi, se kterými se nám ani nechce mluvit a kteří pravděpodob-

ně ani nechtějí mluvit s námi? Jak si můžeme láskyplně vyměňovat názory s lidmi, se kterými tak hluboce nesouhlasíme?! Dnes je to obzvláště těžké, protože sociální sítě a média nás strkají do bublin stejně smýšlejících lidí. Jak mohu hovořit s někým, kdo nejenže nesouhlasí s papežem Františkem, ale pravděpodobně si myslí, že stejně není papežem? Říká se, že takový názor má třetina amerických seminaristů. Jak mohu vést dialog s agresivním ateistou nebo militantním protestantem, který si o římské církvi myslí, že je to babylonská děvka? Nebo se zaníceným katolickým tradicionalistou?

Je lákavé to prostě nechat plavat. Když se však Slovo stalo tělem, nevykládalo si pouze s vnitřním kruhem učedníků. Vtělený Ježíš mluvil s lidmi, kteří ho chytali za slovo, kteří ho ztrapňovali, kteří ho chytali do léčky a zesměšňovali ho. Nakonec byl naprosto umlčen, až do vítězství velikonočního rána. Být dominikánem znamená neodcházet z boje, z těchto tvrdých rozhovorů. Dokonce ani tehdy ne, když se zdají zbytečné a marné. Dokonce s našimi vlastními bratry a sestrami!

Pojďme se v rychlosti podívat na rozhovor Ježíše se samařskou ženou u studny (Jan 4). Je bláznivější než jakýkoli hovor, který by kdokoli z nás mohl kdy vést. Vůbec k němu nemělo dojít.

Ježíšova první slova jsou: „Dej mi napít.“ Něco potřebuje. Mluvíme s různými otravnými lidmi, protože mají něco z toho, co potřebujeme. Biskup Pierre Claverie, dominikánský alžírský mučedník, rád říkával o svých dialozích s muslimy: „J'ai besoin de la verté des autres.“ Potřebuji pravdu druhých. Tomáš Akvinský citoval Aristotela: „Měli bychom milovat oba druhy lidí: ty, jejichž názory sdílíme, i ty, jejichž názory odmítáme. Protože obojí studují, aby hledali pravdu, a tak nám obojí přispívají.“⁴

Vyžaduje to pokoru. Trochu se vám zdráhám říci následující, moje sestry, protože už od doby kamenné chlapi vysvětlují ženám, že mají pokorně naslouchat. Pokora nespočívá v tom, že bychom o sobě měli nějak špatně smýšlet. Spíše máme zapomínat na sebe, což nám umožní být opravdu otevřeni jedni druhým. C. S. Lewis řekl, že pokorná osoba se skutečně zajímá o vás, o to, co říkáte: „Nebude přemýšlet o skromnosti, vůbec na sebe nebude myslet.“ Takovou pokoru můžeme přirovnat k pokoře biblisty při četbě Slova Božího.

Žena u studny ani nepomyslela, že by se onen rozhovor mohl uskutečnit. „Jak je možné, že ty, Žid, žádáš napít ode mne, Samařanky?“ Protože Židé se se Samařany nestýkají. Není jen Samařankou, zcela určitě patří k okrajové skupině i ve svém vlastním národě, a to kvůli svému nemravnému způsobu života. Pro rozhovor je trojnásobně nevhodná.

Ale přesto spolu mluví. Propast mezi nimi je překonána intenzivním nasloucháním. Představte si je tam, sami v parném poledni a všechny smy-

sly zbystřené. Alice Duer Miller řekla: „Můžete naslouchat jako bílá zeď, nebo jako úžasné auditorium, kde se každý zvuk vrací plnější a bohatější.“⁵

Amos Oz, izraelský básník, vykládal o svém dědečkovi: „Měl jednu vlastnost, která je mezi muži velmi vzácná a pro mnohé ženy je tato úžasná mužská vlastnost tou nejsvůdnější. Naslouchal. Ne že by zdvořile předstíral, že poslouchá, a mezitím netr-
pělivě čekal, až se žena vypovídá a sklapne. Neskákal ženám do řeči, aby za ně větu dokončil. Nepřerušoval je, aby shrnul vyřčené a mohl se posunout k dalšímu tématu. Nenechal druhé mluvit do vzduchu, zatímco by si připravoval vlastní odpověď. Nepředstíral, že se zajímá nebo že ho to baví, on se opravdu zajímal, opravdu se bavil.“⁶

Foto: Wikimedia Commons

a přijď sem!“ Žena mu odpověděla: „Nemám muže.“ Nato jí řekl Ježíš: „Správně jsi odpověděla, že nemáš muže. Vždyť jsi měla pět mužů, a ten, kterého máš nyní, není tvůj muž. To jsi řekla pravdu.“ Ty jo!

Teď se skutečně setkali v pravdě. Později zvolala: „Řekl mi všechno, co jsem dělala!“ Rozhovor se rozproudí tehdy, když se začneme zabývat pravdou svého společníka a zároveň mu dovolíme vidět naši pravdu. Pravda, kterou hledáme, není jen definice, ale Osoba, která řekla: „Já jsem pravda.“ Zpřítomňuje se, když si vzájemně odhalíme náš nepořádek. Jejich rozhovor se odehrává v tak trochu koketující atmosféře, ve Starém zákoně se totiž zamilovaní potkávali u studny!

Jedna z nejvášnivějších rozepří, které jsem v řádu prožil, byla na generální kapitule v Krakově v roce 2004. Bratři v komisi pro kázání napsali úžasné pojednání o kázání dneška jako dialogu. K naslouchání bylo zapotřebí pokory, otevřenost k přijetí druhého člověka jako daru.

Nicméně někteří bratři s tím hodně nesouhlasili: Kázání je hlásání pravdy evangelia a církve. Pokud je kázání pouhým dialogem, vede to k relativismu. Ne, kážeme pravdu bez pardónu. Na jedné straně byl kladen důraz na subjektivitu pravdy, umění rozhovoru, a na straně druhé na objektivitu pravdy. Obojí je samozřejmě důležité.

Jak můžeme tuto neshodu vyřešit? Zjistili jsme, že se obě strany vyjadřovaly na základě svých životních zkušeností. Bratři, kteří prosazovali dialog, byli většinou z Asie, jako Chrys. Zde je křesťanství maličkou menšinou a buď je otevřeno dialogu s ostatními náboženstvími, nebo je uzavřeno do maličké bubliny. Bratři, kteří bojovali za odvážné hlásání pravdy, žili většinou pod sovětskou nadvládou. Byli věznění, nebo dokonce mučeni za svou víru. Nehodlali podstoupit vězení proto, aby po návratu z něj vedli dialog se svým utiskovatelem. Každý se tedy musel skutečně vžít do situace svého spolubratra. Musíme se dostat pod kůži druhého, dívat se jeho očima.

Ježíš a žena jsou rozdělení propastí, ale je zde naděje. Jednou nadejde den, kdy rozdíl budou překonány, kdy skuteční vyznavači budou uctívat Otce v duchu a v pravdě. Věnovat se rozhovoru s fanatickým ateistou nebo extrémním tradicionalistou, nebo dokonce s jezuitou je čin naděje. Není sice vidět, zda se překonání rozdílů někam posune, ale vše je v rukou Hospodina, Pána sklizně.

Avšak Slovo Boží bylo umlčeno. Ježíš při svém soudu u synoptiků neříká nic a na kříži byl veškerým slovům konec. Občas zažíváme situace, kdy rozhovor jako by nemohl dál, alespoň pro danou chvíli.

Alan Jacobs četl blog, který ostře napadal pohled Rowana Williama na sexualitu. Rozzuřil se a začal psát odpověď, ale musel ji přerušit:

„Nepřerušil jsem to proto, že bych si uvědomil, že se chovám jako ve válce a zoufale toužím po vítězství. Přerušil jsem to proto, že se mi tak divoce třepaly ruce, že jsem nebyl schopný psát. Tak jsem byl naštvaný. Musel jsem si dát pět minut pauzu. Neměl jsem na výběr. Během této vynucené

Foto: Wikimedia Commons

pětiminutové přestávky jsem si uvědomil, co jsem dělal – čím jsem se stával... Já sám jsem měl problém, který bylo třeba pojmenovat. A tak jsem vymazal komentář, který jsem začal psát, zavřel počítač a odešel.⁴⁷

Proč byl ten blog tak šokující? Protože když se s někým potkáte na hlubině, dovolíte mu vstoupit do vás samých. Vytvoříte mu v sobě místo, do čehož se nám většinou moc nechce. Oslabuje to naši identitu. Hluboký rozhovor zpochybňuje naši identitu, protože do svého nitra pouštíme někoho, kdo může popírat naše názory. Nebo spíše názory, které jsou vlastní tomu, za koho se považujeme. Pokorné zapomínání na sebe samé nás činí zranitelnými. Cítíme se rozdrčení, převálcováni.

Budeme mít odvalu vést rozhovor, který přesahuje různé polarizace kulturních válek, který otvírá naše srdce a mysl někomu, kdo je dokonce mírný rasista nebo nepřítel žen? Co se nám stane? Náš Pán tak činil, neměli bychom se bát. Patří to k našemu hledání pravdy, zvláště v době dezinformací. Vzpomeňme na slavná slova Herberta McCaba: „Když miluji, mohu být zraněn, mohu být dokonce zabit. Když nemiluji, už jsem mrtvý.“

Někdy, jako Ježíš během svého soudu, můžeme být umlčeni. Jindy nemusíme být schopni najít pravá slova a budeme muset odejít. Někdy budeme pohledem prosit někoho jiného, aby vedl rozhovor, který je v tu chvíli nad naše síly. Ale musíme udržovat živou naději, že jednoho dne bude každý rozhovor možný. Až bude ticho prolomeno, přijde velikonoční ráno.

Přeložila SM. Bernadeta Prášková OP

Pozn.

¹ Richard Gibson, James Bitler, *Charitable Writing*, IVP, Westmont 2020, s. 16.

² George Lakoff, Mark Johnson, *Metaphors We Live By*, University of Chicago Press, Chicago 2003, s. 88.

³ Theodore Zeldin, *An intimate History of Humanity*, Vintage, London 1994, s. 442.

⁴ Viz *Sententia super metaphysicam*, XII, 9, 2566, ed. Marietti, Torino 1971, s. 599. Tomáš poznamenává, že „jakákoli pravda, ať už ji říká kdokoli, je od Ducha Svatého (Omne verum, a quocumque dicatur, a Spiritu Sancto est).“ *STh* I-II, q. 109, a. 1, ad 1. (Pozn. překl.)

⁵ Richard Gibson, James Bitler, *Charitable Writing*, IVP, Westmont 2020, s. 47.

⁶ Amos Oz, *A tale of Love and Darkness*, Vintage, London 2005, s. 110.

⁷ Alan Jacobs, *How to Think: A Survival Guide for a World at Odds*, Currency, New York 2017, s. 110.

Kristova láska nás nutí

Františkova exhortace o hlásání evangelia

Foto: Archiv OP

Přemýšlím, zda má vůbec smysl tento článek psát... ale moje rozpaky už znáte (*OPusculum* 2/2021, s. 14). A pak je tu ještě jedna potíž: říkejte něco o hlásání profesionálním kazatelům, kteří ničím jiným než hlásáním nežijí; a vůbec, mluvíte o něčem, co je především nezbytné dělat, tak nezbytné a naléhavé, že každé mluvení o tom už může být ztrátou času. Nebo ne?

Jdi a kaž! Všichni jsme to zaslechli, všichni jsme k tomu povoláni. Někdy se však může zdát, jako bychom slyšeli něco jiného: Sedni si, pořádně o tom

popřemýšlej, svoluj schůzi, rozeber to ze všech stran, opatři si ty nejefektivnější prostředky, vytvoř sofistikované programy a struktury... Ono „nic“ (si s sebou na cestu neberte) nám pěkně zbytnělo a ono „nestarejte se“ (co máte mluvit) má vrásek plné čelo. Nic proti plánování a přípravám. Jen je třeba nedělat to „příliš lidsky“ – nezapomínat, že na to nejsme sami, že to z naší strany nikdy nebude dokonalé, že to nikdy nebudeme mít pevně v rukou a že to pokaždé dopadne jinak, než jsme plánovali. A přesto to „fiasko“ ponese plody.

A tak myslím zcela postačí, když si z Františkovy exhortace odneseme třeba jen těchto pár podnětů:

Na počátku našeho misijního poslání nestojí příkaz, ale „šťastné přátelství“, nikoli „určité etické rozhodnutí nebo nějaká velká idea, nýbrž setkání s událostí, s Osobou, která otevírá před životem nový obzor a dává mu rozhodující zaměření“. (Benedikt XVI., *Deus caritas est* 1, cit. v *Evangelii gaudium* 7) A toto přátelství nás naplňuje radostí, jež se touží sdělovat druhým.

„Radost evangelia, která naplňuje život společenství učedníků, je radostí misijní.“ (EG 21) Bez této radosti snad raději ani nevycházejme, bude to křeč a skomírání. Žádná radostná zpráva, jen „pár věroučných či morálních důrazů, které vycházejí z ideologických rozhodnutí“. Naše poselství „ztratí svou svěžest a už nebude mít ‚vůni evangelia‘.“ (EG 39)

Jak si onu věčně novou radost uchovat? Je třeba vracet se k Prameni, jenž je stále mladý, nepřestat čerpat z původní svěžesti evangelia (EG 11). Jdi a kaž. Ale také mluv s Bohem. A naslouchej mu.

Radost ovšem nestojí jen na počátku našeho úsilí. Provází ho po celou dobu, přes všechny naše nezdary a selhání. Dílo evangelizace je především Boží dílo, iniciativa patří jemu, on dává růst. „Toto přesvědčení nám umožňuje uchovat si radost uprostřed tak náročného a nesnadného úkolu, který si žádá celý náš život.“ (EG 12) Nemusíme malomyslnět při pohledu na svá omezení, můžeme stále žasnout nad překvapivými cestami Boží milosti a radovat se z nich. „Slovo má v sobě potenciál, který nemůžeme předvídat. Evangelium mluví o semeni, které po zasetí vyklíčí a roste samo od sebe, i když rolník spí. Církev musí akceptovat tuto nezadržitelnou svobodu slova, které je účinné svým způsobem a velmi odlišnými formami, jež často unikají našim předpovědím a rozbíjejí naše schémata.“ (EG 22) Potřebujeme nejen apoštolskou horlivost, ale také apoštolskou pokoru a trpělivost. „Častokrát je lepší zpomalit krok, odložit neklid, pohlédnout druhým do očí a naslouchat jim, anebo odložit naléhavé povinnosti a doprovodit toho, kdo zůstal na kraji cesty.“ (EG 46)

A radost naše kázání také završuje. Nikoli radost z našich úspěchů, ale radost z oživujícího ohně Ducha, který zapaluje srdce lidí. „Evangelizující společenství nakonec vždycky umí ‚slavit‘. Slaví a vychutnává každé malé vítězství, každý pokrok v evangelizaci. Radostná evangelizace se projevuje krásou v liturgii uprostřed každodenního úsilí o to, aby se šířilo dobro. Církev evangelizuje – a evangelizuje i sebe samu – skrze krásu liturgie, která je též oslavou evangelizačního působení a zdrojem nového povzbuzení k sebedarování.“ (EG 24)

Jdi a kaž. „Evangelium nás zpravuje, že když první učedníci odešli kázat, ‚Pán působil s nimi a potvrzoval jejich slova‘ (Mk 16, 20). To se děje i dnes. Jsme zváni k tomu, abychom to objevili a prožívali. Vzkříšený a oslavený Kristus je hlubokým pramenem naší naděje a při plnění poslání, které nám svěřuje, nám nebude chybět jeho pomoc.“ (EG 275)

Co by se stalo, kdybychom všechna ta slova, co jsme kdy o hlásání slyšeli, četli a vykládali, vzali vážně?

Dagmar Ester Kopecká

Božská posláni

Foto: Wikimedia Commons

Naše posláni nevychází z ničeho menšího, než je vnitřní život Nejsvětější Trojice. Nejsme totiž vysláni do světa jen jako Zdeněk Mlynář nebo Milena Drvoštěpová, ale jako údy Kristova těla. Naše posláni je prodloužením časného posláni Syna a Ducha svatého, které má svůj Zdroj ve věčném vycházení božských Osob v lůně Trojice.

Abychom podkryli alespoň cípek tajemství našeho posláni, jeho velikost a odpovědnost, začtíme se do 43. otázky *Prima pars* Teologické sumy. Je to závěrečná otázka Tomášova pojednání o vnitřním životě Trojice (mluvíme o *immanentní*, tj. „v sobě zůstávající“ Trojici) a zároveň most k otázkám o jejím působení navenek, ve stvořeném světě (tzv. *ekonomická*, tj. „působící“ Trojice). Teologie posláni tedy nejen odráží vztahy v Trojici, ale v posledku vysvětluje i význam stvoření a místo člověka ve stvořeném světě.

Tomáš rozlišuje v Trojici *věčné* a *časné* vycházení (článek 2). Liší se cílem, koncem, završením, neboli „termínem“. Cílem věčného vycházení jsou samotné osoby Trojice – z Otce vychází věčným plozením Syn a z Otce a Syna vychází věčným vydechováním Duch.

Prodloužením tohoto věčného *imanetního* vycházení je vycházení časné, *ekonomické*, neboli poslání. „Poslání“ obecně předpokládá dva vztahy (článek 1):

- 1) vztah posílaného k tomu, kdo ho posílá,
- 2) zaměření posílaného k cíli.

První podmínku splňuje jen Syn a Duch svatý. Otec z nikoho nevychází, je sám principem všeho, a proto nemůže být ani poslán (článek 4).

Druhá podmínka je pro božské osoby zvláštní: jak mohou Syn a Duch někam „směřovat“? Jednak je Bůh neměnný a nepohybuje se, jednak už všude je a nemusí tam teprve směřovat. V případě božských poslání tedy nepůjde o pohyb, ale pouze o jiný, nový typ přítomnosti tam, kde už Bůh je svou vsudypřítomností. Vysílaná božská osoba nepřestává být tam, kde byla, nikdy se neodpoutá od zbylých dvou osob – a také nezačíná být přítomná tam, kde dříve nebyla. Pouze začíná být přítomná ještě jinak (článek 1).

A jak tedy? Buď viditelně, nebo neviditelně (článek 2). Viditelné poslání Syna je evidentní, mluví o něm evangelia. Završením tohoto vyslání Syna je bohočlověk Ježíš Kristus. Jeho poslání je jasné – přinést lidem skrze své viditelné tělo poznání Boha a spásu. Viditelné poslání Ducha je trochu problematičtější – holubice nebo plameny ohně nejsou nástrojem spásy, pouze ukazují na zvláštní přítomnost Ducha tady a teď (článek 7). Tato přítomnost je ale sama o sobě neviditelná.

Konečným cílem (termínem) viditelných poslání Syna i Ducha je totiž zjevení neviditelné přítomnosti Trojice v duši věřícího, které se uskutečňuje skrze dar posvěcující milosti. Co to vlastně je, ta „milost“, se dozvíme v jiné části Sumy, ale už zde nás Tomáš ujišťuje, že dar milosti skutečně znamená poslání samotné Trojice (článek 6) a každá změna v milosti – její růst, rozšíření na další oblasti života, nebo naopak její ztráta – znamená nové poslání, nové způsoby přítomnosti Trojice v duši věřícího. Otec, Syn a Duch svatý „stále pracují“, jsou stále činní (Jan 5, 17) v duši rozumového tvora. Věčné vycházení osob Trojice ústí v obrovskou dynamickou sílu, která tvoří světy a duši člověka proměňuje v chrám Nejsvětější Trojice, která z něj opět vychází viditelným i neviditelným posláním. Naše apoštolské poslání není nic menšího než vycházení božských osob k duším dalších lidí.

Důležitost slov

Foto: Wikimedia Commons

Je Boží milost vždycky neviditelná a neslyšitelná, nebo se také někdy připojí ke slovům?

*Poznání, které někdo přijímá od Boha, lze však použít k užitku druhých pouze prostřednictvím řeči. A protože Duch svatý nezaostává v ničem, co by bylo církvi k užitku, pomáhá těm, kdo patří k církvi, i v mluvení, a to nejen tak, aby mohli jiní rozumět tomu, co někdo mluví, což patří k **daru jazyků** (nebo přesněji ke schopnosti jazyky vykládat), ale i tak, aby jejich mluva byla účinná, což patří k **milosti řeči**.*

*Děje se to třemi způsoby: za prvé k poučení intelektu, když někdo mluví tak, že **poučuje**;*

*za druhé k pohnutí afektu, ... když někdo mluví tak, že posluchače **potěší**, a to nikoli pro vlastní užitek, ale proto, aby přivedl lidi k naslouchání Božímu slovu;*

*za třetí k tomu, aby člověk miloval to, co je slovy vyjadřováno, a chtěl to naplnit, což se děje tak, že posluchače **přesvědčí**. K tomu Duch svatý užívá jazyk člověka jako určitý nástroj. Sám pak toto dílo dokonává působením v nitru člověka. Proto Řehoř v homilii k Letnicím říká: „Jestliže srdce posluchačů nenaplní Duch svatý, nadarmo bude znít v tělesných uších hlas učitelů“ (STh II-II, q. 177, a. 1).*

Bůh nás stvořil tak, že jsme psychosomatickým celkem. Až na zázračně omilostněné výjimky získává naše duše poznání pouze skrze tělesnou a smyslovou zkušenost a co poznala, sděluje výhradně pomocí tělesných a smyslových prostředků, obvykle slov (a samozřejmě také činů!).

Písmo říká, že jazyk je nejmocnější ze všech údů, ke zlému i dobrému. (Celá třetí kapitola Jakubova listu je pojednáním o tomto orgánu.) Slova jsou zbraně, které lze použít k dobrému či zlému.

A Bůh poskytuje dobré zbraně.

Zdá se, že Tomáš zde má na mysli především slova mluvená, ale to, co říká, se dá použít stejně tak i pro slova psaná. Tyto milosti rozděluje na (I) dar jazyků, který je nadpřirozeným „charismatickým“ darem Ducha svatého, a (II) „milost slov“, která je darem přirozeným („dar“ a „milost“ jsou termíny téměř identické) a která se projevuje třemi formami odpovídajícími třem dobrým cílům řeči: (1) poučení mysli, (2) zaujetí a potěšení afektu, a (3) pohnutí vůle.

Pojem „srdce“ používá sv. Tomáš způsobem, který odpovídá spíš biblickému než modernímu pojetí a znamená obvykle něco, co je bližší pojmu „vůle“ než „city“ nebo „emoce“. „Srdce“ je pak síla, jejímž charakteristickým projevem je láska, přičemž sv. Tomáš charakterizuje lásku jako projev vůle: milovat znamená chtít pro druhého dobro.

Slova mohou ovlivnit všechny tři mocnosti duše – myšlení, cítění a chtění – a to jak k dobrému, tak ke zlému. Slova jsou *nejvhodnější* k prvnímu z výše uvedených cílů řeči, intelektuálnímu poučení; obvykle však jsou *nejpůsobivější* skrze emoce a vůli, protože emoce a vůle s námi zpravidla pohnou víc než intelekt.

Pro praxi je důležité zvláště toto: dávej si pozor, jak tyto mocné zbraně používáš! Bůh nám dal dvě oči a dvě uši, ale jen jedna ústa, abychom se dívali a naslouchali dvakrát víc, než kolik mluvíme.

*Peter Kreeft, Practical theology,
Ignatius press, San Francisco 2014, s. 204,
přeložila SM. Krista Chládková OP, redakčně upraveno.*

Každý kazatel je vlastně vyslanec poslaný Bohem k vyřízení jeho záležitostí. „Jsem jeho vyslancem,“ říká svatý Pavel (Ef 6, 20; 2 Kor 5, 20). Když vyslanec věrně plní své poslání, osoba, která jej vyslala, je potěšena; stejně Boha těší kazatel, který věrně koná svou službu. „Jako chladný sníh o žních (jenž v horku osvěžuje žence) je spolehlivý vyslanec těm, kdo ho poslali. Občerství duši svého pána“ (Př 25, 13). (Humbert z Romans)

O svatém Dominiku s otcem Dominikem (Dukou)

Narodil jsem se v městě, jehož středověké počátky jsou úzce spojeny s dominikány i s dominikánkami, ale do okamžiku, než jsem se setkal s otcem magistrem Metodějem Habáněm v roce 1966, jsem žádného živého dominikána nespatriil. Ale z vyprávění mého otce a z jeho vojenského příběhu a anabáze z protektorátu do Itálie a z Itálie do Švýcarska, kdy jeho konečnou stanicí byla Velká Británie, vystupoval do popředí vysoký štíhlý dominikán Jiří Maria Veselý. Do jisté míry idol převážné většiny takzvaných vládních vojáků, kteří se přidali na stranu partyzánů nebo odešli do zahraniční armády.

Můj vstup do dominikánského řádu měl i humorný příběh. Byla to první cesta s dnes již zesnulým otcem Jindřichem

Gajzlerem do Broumova za sestrami dominikánkami, kdy mně můj otec kladl na srdce: zeptej se, zda tam není moje sestřenice, sestra Ludmila Rybáková; aniž by si pamatoval řeholní příslušnost. A tak první setkání z vrátice nahlásila dozorkyně Marie Divoká: „Chtějí k vám“ (tzn. k sestram druhého řádu). A tak s úsměvem jsme pak byli s Jindřichem přijati Matkou Kateřinou jako „kandidáti“. (Byla to anticipace genderové revoluce ☺) Pak teprve následovalo setkání se sestrou Markétou Ludmilou Rybákovou OP.

Při terciářské obláčce 4. srpna 1966 na Chlumu sv. Máří jsem obdržel jméno Dominik, spolu se mnou byl přijat také otec Angelik. Na otázku proč mi bylo dáno jméno Dominik, odpověděl otec Metoděj: „To je momentální

Foto: Wikimedia Commons

inspirace Ducha svatého.“ Často v té inspiraci ovšem vystupovali představitelé českého literárního nebe: Jaroslav (Durych), Václav (Renč) nebo slovanští věrozvěsti sv. Cyril a Metoděj.

V duchu známého úsloví biskupa Fenelona: „Nic neděje se maně, vše řídí ruka Páně“, přijal jsem toto jméno jako program. Přečetl jsem řadu životopisů sv. Dominika a za jeden z nejpodněnějších považuji samizdatem vydaný životopis od otce Silvestra Braita. Přece jenom měl Fenelon pravdu. Náš sen se zrodil v roce 1968, kdy jsme po obláčke do prvního řádu spolu s otcem Jindřichem a Václavem při večerních zprávách vyslechli oznámení, že v Praze na zasedání ÚV KSČ byl zvolen generálním tajemníkem Alexander Dubček. Byl to především otec Vít Beneš, který začal plánovat komunity Znojmo, Praha, Plzeň, Olomouc, Jablonné a přibyl také Chlum sv. Máří. Naše skupina noviců a kleriků byla nazvána „Chlumské hnutí“, ovšem toto období trvalo krátce a byli jsme rozprášeni, a jako první na Chlumu, a tak začal můj život na farách v pohraničí. Mohl jsem si tak vlastně procvičit farní život svatého Dominika v Pyrenejích. Po pěti letech jsem následoval příklad zakladatele kněží dělníků otce Jacquese Loewa OP, autora knihy „*Jako by viděl Neviditelného*“. Stala se mým duchovním programem při realizaci konventů „in-fieri“, to je společenství bratří žijících na území regionů zrušených dominikánských konventů. Čerpal jsem nejraději z legend o sv. Dominikovi, které byly mnohem pravdivější než mnohé vědecké práce. Neukazovaly jen úspěchy, ale i krize, rozpady komunit, slabosti i zbabělosti. V těchto okamžicích jsem mohl prožít, že jsem jen nehodný a neužitečný služebník v díle sv. Dominika.

Jacques Loew mi pomáhal svou metodikou v rozhovorech jak s dělníky, tak s vězni, ale i s Václavem Havlem. Upozorňuji na název jeho práce, myslím, že může být inspirací i pro dnešek. Zmíněný dominikán, který pracoval v docích Marseille, poznal život v chudinských čtvrtích, aby nakonec založil „školu víry“ ve švýcarském Fribourgu. Při vyjednávání se státem a různými institucemi politického či duchovního rázu jsem si uvědomoval roli sv. Dominika ve společnosti biskupa Diega. Proto se odvážím tvrdit, že jsem charisma sv. Dominika ani v této činnosti nezradil a nezpronevřil. Při mnoha nezdarech jsem mohl přemýšlet nad životní cestou našeho patriarchy, muže hluboké víry, modlitby, ale také i neuvěřitelné aktivity. Jemu a jeho přímluvě svěřuji krizi identity nyní, v době hledání na cestě k nové formě té civilizace, která stála na ideálech jeho doby pod heslem „víra a čest“.

Přijměte toto malé vyznání, které je pouhou skicou, ale snad vysvětlí mnohé

Váš Fra Dominik OP

Skryté poklady růžence

Nad apoštolským listem *Rosarium Virginis Mariae*

Úcta k Panně Marii a modlitba růžence je živena svěťci, lidovou zbožností nebo i soukromými zjeveními, je však také doporučována učitelským úřadem církve. Posledním významným dokumentem magisteria o růženci je pak apoštolský list sv. Jana Pavla II. *Rosarium Virginis Mariae*. Nabízí duchovní stravu veliké hodnoty. Pokusme se ji v následujících odstavcích stručně představit.

Kapitola I: Kontemplovat Krista s Marií

Panna Maria je prubířským kamenem křesťanské víry. Mnozí tajemství té, která svým *Fiat* přijala Spasitele a tak jejím prostřednictvím přišlo na svět vtělené Slovo, nechápu: jako by snad ubírala Kristu slávu, která mu náleží. Nic však nemůže být vzdálenější pravdě. Úcta k Matce Boží vede ke kontemplaci Krista, protože ona, jako naše průvodkyně, rozjímala Krista v každém okamžiku jeho života.

Jedno je jasné: ačkoli se opakované Zdrávas Maria obrací přímo k Marii, je tento projev lásky jejím prostřednictvím nakonec adresován Ježíši. Náplní opakování je touha po stále plnějším připodobnění se Kristu, což je skutečným „programem křesťanského života“, jak píše sv. Jan Pavel II. (RVM 26). Na jiném místě pak pokračuje: „Mariánský charakter [růžence] se kristologickému pojetí nejen neprotiví, ale naopak jej zdůrazňuje a pozvedá. (...) Je kontemplací tajemství, které se v nazaretské Panně začalo naplňovat. Dá se říci, že tato slova vyjadřují obdiv nebes i země a v určitém smyslu dávají proniknout do krásy samotného Boha, když můžeme kontemplovat jeho vrcholné dílo – vtělení Syna v Mariině panenském lůně.“ (RVM 33)

Kapitola II: Tajemství Krista – Tajemství Matky

Na osobní zkušenosti Panny Marie stojí i naše snahy k otevření vlastního nitra vůči hlubokému a niternému poznání Krista v jeho tajemstvích, která spolu s jeho Matkou v růženci rozjímáme. Je to cesta pokory, víry, mlčení, naslouchání, síly, důstojnosti a pravé zbožnosti. Je to cesta oživovaná vědomím nerozlučného svazku mezi Kristem a jeho nejsvětější Matkou. Skrze tento svazek se tak v jistém smyslu jeho tajemství stávají jejími tajemstvími, byť do nich Maria nemusela být přímo zapojena.

V radostných tajemstvích nás sama Matka provází událostmi Vtělení a Ježíšova dětství a přivádí nás do intimity skrytého života svaté rodiny, takže můžeme spolu s ní a sv. Josefem rozjímat s Božím Synem, jenž je tajemstvím křesťanské radosti – evangelia.

Navržena jsou i tajemství světla, v nichž, zdá se, zůstává Mariina přítomnost skryta našim pohledům. Výjimkou je zázrak v Káně, kdy nás její rada „udělejte všechno, co vám řekne“ (Jan 2, 5) vynikajícím způsobem vede ke Kristu. Tak je vytvářen mariánský základ i k ostatním tajemstvím světla, která se pro hluboké spojení s Kristem, jak bylo naznačeno, stávají i jejími tajemstvími.

Bolestná tajemství nás pak staví vedle Panny Marie pod kříž, kde její vlastní duši proniká meč, abychom spolu s ní pronikli do hlubin Boží lásky k člověku a v plnosti pocítili její přetvářející sílu. A protože Kristus vstal z mrtvých, nemůže rozjímání o jeho tajemstvích končit jeho smrtí. Ve slavných tajemstvích tedy s Bohorodičkou překračujeme Pánovo umučení k jeho vzkříšení a nanebevstoupení. Prožíváme po jejím vzoru intenzivní radost z nového života oslaveného Syna a rozjímáme o zvláštní výsadě, jíž se jí dostalo při Nanebevzetí. Účast na tomto tajemství, jak doufáme, je určena i nám skrze vzkříšení těla.

Kapitola III: Život pro mě je Kristus

Metoda, kterou růženec používá, je založena na opakování, které je vhodné pro vstřebání a zvnitřnění Kristových tajemství. Zběžný pohled by nás mohl zmást a vést k úvaze, že tato modlitba musí být nudná a nezáživná. Diametrálně odlišné hledisko ovšem poznáme, představíme-li si růženec jako vyjá-

dření naší lásky, kdy se k milované osobě opakovaně obracíme způsobem co do vnější formy stále podobným, jenž je však kvůli láskyplným citům, které ve svém nitru chováme, současně stále novým.

Hlubokou symboliku nám Petrův nástupce pomáhá nalézt dokonce i v samotném nástroji růžence, který nemusí sloužit pouze jako počítadlo. „První věcí v tomto ohledu, které je třeba si povšimnout, je sbíhání zrn u zobrazení Ukřižovaného, který tak samotný průběh modlitby vlastně otevírá i uzavírá. V Kristu je soustředěn život i modlitby věřících. U Ježíše vše začíná, k němu směřuje a skrze něho pak všechno v Duchu svatém spěje k Otci.“ (RVM 36) Jsme také vedeni k pojetí bl. Bartola Longa, který viděl růžencovou šňůru jako pouto, kterým jsme svázáni s Bohem: láskyplné pouto, které je synovské ve vztahu k Bohu Otci, synovské ve vztahu k Matce, jež nám byla dána z kříže, a jejím prostřednictvím představuje i pouto bratrské k Synu, který se z lásky k nám ponížil. Papež následně dodává: „Ušlechtilé je také rozšířit symbolický význam růžencové šňůry na naše mezilidské vztahy, kdy nám může připomínat svazek společenství a bratrství, který nás všechny spojuje v Kristu.“ (RVM 36)

Závěr

Můžeme dodat, že sv. Jan Pavel II. měl blízký, důvěrný vztah k Bohorodičce již od svého mládí. Znamé je v tomto smyslu jeho papežské heslo „*Totus Tuus*“ – Celý Tvůj. Byla to právě Matka Boží, které veřejně poděkoval za svůj život, když rok po atentátu z roku 1981 poprvé putoval do Fatimy. V tomto roce předal Panně Marii Fatimské zlatý růženec a o několik let později kulku, která mu způsobila během atentátu nejhorší zranění a byla následně vsazena do koruny Panny Marie Fatimské. Růženec symbolizuje pouto a lásku, kulka pak utrpení.¹

Otevřme se a po vzoru svatého otce Jana Pavla II. „vložíme do Mariiných rukou své ruce a svá srdce do jejího srdce“² s prostou důvěrou a jistotou, že naše, i nevyřčené prosby přednese svému Synu a postará se o nás svou mocnou přímluvou.

Zdravas Maria...

*Alena Johanka Komolá,
členka Růžencového bratrstva Olomouc*

Pozn.

¹ Srov. Aura Miguel, *Fatimské tajemství a Jan Pavel II.*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2008, s. 19, 60, 89.

² *In sinu Iesu – Modlitby*, Hesperion, 2018.

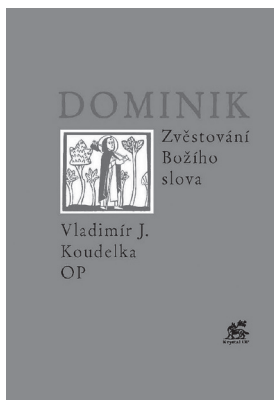
Svatý Dominik v knihách nakladatelství Krystal OP

Knižní novinky vydávané u příležitosti jubilejního roku svatého Dominika

V letošním jubilejním roce vydalo nakladatelství Krystal OP několik zajímavých titulů vztahujících se k životu a odkazu svatého Dominika a další se ještě chystá. Téměř po třiceti letech od prvního českého vydání knihy *Dominik. Zvěstování Božího slova* od V. J. Koudelky OP se vám do ruky dostává její zbrusu nový revidovaný překlad, který by neměl chybět ve vaší knihovně. Důležitou zprávou je, že nakladatelství Krystal OP vydalo před několika dny knihu *Putování se svatým Dominikem* od A. Quiliciho OP. Text byl již publikován v OPusculu v roce 2006, a tudíž ho věrní čtenáři OPuscula již jistě znají nazpaměť:o). Naše žhavá novinka, jakožto revidovaný překlad, však může nově oslovit a obohatit i tuto kategorii pamětníků a skalních příznivců OPusculových.

Navíc se v letošním roce chystá k vydání naprosto zásadní titul, který vydala přesně před 80 lety Dominikánská edice Krystal v Olomouci! *Život svatého Dominika* či *Knížka o počátcích řádu* od blahoslaveného Jordána Saského (*Libellus de principiis Ordinis Praedicatorum*) – hlavní pramen, o který se můžeme opírat při následování svatého Dominika.

Hodně radosti ze čtení vám přeje váš Krystal OP.

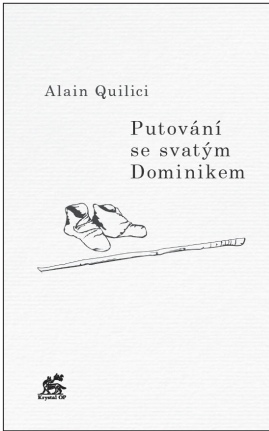

Dominik. Zvěstování Božího slova. Vladimír J. Koudelka OP, překlad Terezie Brichtová OP, revize překladu Jana Maroszová, rok vydání 2020

Kdo byl zakladatel Řádu bratří kazatelů svatý Dominik? Na jakých principech založil svůj řád a co odkázal svým následovníkům? Osobnost svatého Dominika a jeho dílo přibližuje publikace vycházející z historických pramenů, které autor sestavuje tak, aby vykreslil hlavní rysy Dominikovy osobnosti a přiblížil čtenáři soulad mezi jeho životem a dílem.

Pár slov o knize od otce Lukáše Fošuma OP si poslechněte načtením QR kódu:

Putování se svatým Dominikem. Alain Quilici, rok vydání 2021

Svatý Dominik nám sice nezanechal žádnou zpracovanou nauku, ale může nás inspirovat příkladem svého života, jak nám ho zprostředkovali jeho současníci, které hluboce ovlivnil. Dominik nikdy neopomněl příležitost k hlásání evangelia a byl vytrvalý v modlitbě. Měl srdce vnímavé pro potřeby druhých a toužil je přivádět k pravému smyslu a prameni, ke Kristu. Autor představuje Dominika jako člověka srdce, rozhodnosti a rozvahy, muže modlitby, rozumu, zkušenosti, kříže, jako představeného i bratra a nabízí tak čtenáři množství podnětů pro prohloubení a rozvinutí křestního povolání.

Putování se svatým Dominikem může zpřítomnit nevšední zážitky: okouzlení Boží láskou, dotek tajemství Božího povolání, nadšení a zápal provázející vznik nového řádu, dobrodružství prvních kazatelů na cestách...

O počátcích Řádu kazatelů. Jordán Saský, překlad Jordána Kuběnová OP, vyjde na podzim 2021

Dominikův nástupce ve vedení řádu Jordán Saský zaznamenal na základě svých osobních vzpomínek a svědectví bratří vznik a počátky řádu, pro poučení a útěchu bratří, kteří v budoucnu vstoupí do řádu. Popisuje život svatého Dominika od jeho narození až po jeho smrt, vypráví o zázracích, které jsou mu připisovány, o životě prvních bratří a o prvních dvou generálních kapitulách v Boloni.

Salve 4/2020 – Jeruzalém

Číslo zve čtenáře na putování po nejružnějších významových rovinách Svatého města. Představuje jak Jeruzalém historický a fyzický, tak Jeruzalém v jeho věčné, duchovní a nadpozemské dimenzi. Čtenář se může blíže seznámit s lokalitou Jeruzaléma, s jeho jmény a teologickými významy či nahlédnout Jeruzalém z perspektivy tří monoteistických náboženství, která se k tomuto Svatému městu vztahují.

<https://krystal.op.cz>
<facebook.com/KrystalOp>

Co by vás ještě mohlo zajímat:

- Dopis Svatého otce Františka k jubileu 800 let Dies natalis
<https://op.cz/dopis-svateho-otce-frantiska-k-jubileu/>
- Praedicator Gratiae a milost kázání v církvi (odpověď magistra řádu na dopis Svatého otce) | <https://op.cz/praedicator-gratiae-a-milost-kazani-v-cirkvi/>
- dominikánský blog | <https://op.cz/blog/>
- záznam přednášek stálého studia | O čem bys kázal | Svatojilské rekolekce
https://www.youtube.com/channel/UCXgghtPJapWwLM_r6zKJXOw
- cyklus olomouckých dominikánů „Boží Slovo však spoutáno není...!“
<https://www.youtube.com/channel/UCFhR5Lpg6ukDbTQhOP7fIaQ>
- Dominikánská 8 – informace o programech, záznamy akcí
<http://www.dominikanska8.cz/>
<https://www.youtube.com/channel/UCsffFbYumKjs71MwYZ52BQ>
<https://soundcloud.com/dominikanska8>
- blog sestry Růženy OP z Lysolají | <https://monialesopcz.blogspot.com/>
- novinky našeho knihkupectví Oliva | <http://www.oliva.op.cz/>
- záznamy z knižních salónů nakladatelství Krystal OP
<https://krystal.op.cz/poslechnete-si/>

OPusculum

Časopis české dominikánské rodiny

Vydává Kazatelské středisko České dominikánské provincie

Redakce

e-mail: opusculum@op.cz

Fr. Gabriel Malich OP (gabriel@op.cz)

S. Marie Pitterová OP (monialesop@volny.cz)

SM. Guzmanova Valentová OP (guzmana@dominikanka.cz)

Lenka Bernadetta Nezbedová (Nezlenka@seznam.cz)

Jiří Reginald Machačík (machacik@volny.cz)

Jan Jáchym Beneš (jachym@op.cz)

Fotografie na obálce:

1. s. | Andrea di Bonaiuto: Via veritas, detail. Foto: Wikipedia, Sailko (CC BY 3.0)

2. s. | Dny víry v Čelákovících. Foto: SM. Vincenta Vodáková OP

Pout' mládeže. Foto: Sestry dominikánky

3. s. | Sliby sestry Štěpánky. Foto: (1) © Lubomír Holý / Člověk a víra; (2) Šenkeříkovi

Bankovní spojení pro dary: č. účtu: 268154211/0300 v.s.: 290

Uzávěrka příštího čísla: 15. 9. 2021

<http://opusculum.op.cz>

Z obsahu

Svatý Dominik a poslání kázat

Dny víry v Čelákovících

Fr. Timothy Radcliffe OP: Umění rozhovoru

Důležitost slov

O svatém Dominiku s otcem Dominikem

Skryté poklady růžence

<http://opusculum.op.cz>

Adresa redakce:

OPusculum

Klášter dominikánů Praha

Husova 234/8, 110 00 Praha 1 – Staré Město

e-mail: opusculum@op.cz

Výtisk zdarma. Distribuce za cenu poštovního a balného. Objednávky na adrese redakce.